

REDACTOR
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
== INAPOIAZĂ. ==

Unitatea

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 70 Lei
Pe 6 luni . . . 35 Lei
Pe 3 luni . . . 18 Lei

Numărul 1.50 Lei

Pentru inserate se plătește 4 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

Blajul în plină sărbătoare.

— Spre o nouă revărsare de ape — Sute de școlari din toate părțile țării — Un simbol și o nădejde — Intreagă țara privește spre Blaj. —

Anul acesta serbările noastre de 3/15 Maiu au fost o adevărată sărbătoare națională. Aniversara de 75 ani a zilei mărețe din 1848 a dat acestor serbări proporții atât de întinse și un caracter atât de însuflețit, încât se poate spune cu tot dreptul, că la aceste serbări n'au participat numai cele câteva mii de școlari și sutele de oaspeți distinși, pe cari orașelul nostru a putut să-i încapă, ci țara întreagă.

Informată din bună vreme asupra pregătirilor mari ce să fac, presa română a avut cu zile înainte articole pline de avânt și căldură, cari îndemneau la o participare cât mai bogată, iar în ziua de praznic cele mai multe gazete au închinat coloane întregi memoriei zilelor de glorie ale Blajului. Clisee, cari aduceau figurile marilor dispăruți din 1848, ca Avram Iancu, Simeon Bărnuțiu, și Axente Severu, ori ale episcopilor Lemenyi și Șaguna, precum și vederi ale Blajului nostru istoric (câmpia libertății, crucea lui Iancu și catedrala mitropoliei), au purtat în toate părțile țării povestea minunată a acelor zile de slavă și Blajul a ajuns pentru câțiva vreme de nou în centrul preocupărilor țării întregi.

Frământările politice supărătoare și situația economică și socială deosebit de precară a țării, au contribuit și ele în mare măsură la afișarea cu atâta putere a ideilor cari constituie patrimoniul sfânt al Blajului, ajuns acum de nou o mare și singură nădejde a neamului. „In nepotolitul sbucium al zilelor noastre — așa scrie chiar o gazetă a partidului dela guvern — Blajul devine din ce în ce mai mult locul de refacere a sufletului românesc. . . Cu cât suntem mai desbinați și cu cât ne afundăm mai mult în desfrâul luptelor politice, cu atât Blajul devine mai necesar pentru viața noastră sufletească. În mijlocul valurilor răscolite de furtună, el e farul trimițător de lumină, spre care își îndreaptă corăbierii nava. Și noi, corăbieri în largul unei mări agitate, n'avem astăzi un punct mai sigur de orientare decât Blajul, rămas să reprezinte certitudinile trecutului în mijlocul unei actualități, în care sufletul românesc se sbuciumă în neștire ca un vas a cărui cârmă s'a fărâmat. . . Mai mult decât oricând, Blajul este astăzi vatra marilor învățături, în jurul căreia putem redobândi tot ce-am pierdut în lălmășagul smintitelor noastre lupte. Acolo vom învăța cele trei mari virtuți cari singure se pot duce la biruință: munca, idealismul și solidaritatea națională.”

Și dacă însuși d. ministru Constantinescu a putut să constate, că serbările acestea „nu sunt ale Blajului, ci ale neamului”, și dacă dr. Agârbiceanu a spus, că dela Blaj se a-

șteaptă „o nouă revărsare binefăcătoare de ape”, asemenea celei din 1848, și dacă dintre toți oratorii dela întrunirile publice ori dela banchete nu s'a găsit unul singur care să nu se bucure pentru noua revărsare de lumină, căldură și entuziasm ce se desprinde din cele petrecute la noi în cursul acestor serbări — este învederat pentru oricine, că acest Blaj nu trăiește numai din amintirea trecutului său, ci este și azi nu numai „o sfântă cetate a culturii”, ci și un templu de muncă stăruitoare pusă în serviciul celor mai înalte ideale ale omenimei.

Tinerii dela liceul „sf. Sava” din București, cari au dus steagul tricolor de mătasă al Blajului — simbol sfânt al naționalismului și idealismului nostru neprihănit — și cu ei împreună toți ceilalți tineri cari au venit să ne vadă, vor purta însuflețirea și îndemnul sfinte primite aici în toate părțile țării și împărtășindu-le tovarășilor de școală vor face ca ele să vibreze în sufletul tuturor, cu o garanță sigură și mângâitoare, că generația de mâine va ști să lucreze tot mai conștient pentru valorizarea integrală a forțelor inerente neamului nostru în direcția visată de ceice ne-au lăsat amintirea glorioasă a zilei de 3/15 Maiu.

*

SERBĂRILE.

Încă de Sâmbăta trecută Blajul s'a îmbrăcat de sărbătoare. Grație hărniciei de albină a elevilor și elevelor școlilor noastre, încă din sara acelei zile toate au fost gata de praznic. Gara îmbrăcată în verde și împodobită cu steaguri, ca și toate instituturile noastre, grăiau tuturor despre dragostea cu care Blajul înțelege să aștepte și de astădată pe iubiții săi oaspeți, iar tribuna ce se ridica mândră pe câmpia libertății, alături de „piatra mută și rece”, cum a numit-o oratorul zilei, ne pregătea sufletește pentru măreața serbare. În „Șura” mitropoliei se lucra cu zor la aranjarea carelor alegorice și a conductorului etnografic, fetițele pregăteau cu sutele butonii tricolori cu inscripția zilei, iar instituturile toate și Blajul întreg luau ultimele măsuri pentru găzduirea unui număr neobișnuit de oaspeți ce se anunțase.

Primii sosiți.

Lumea avea să vină, după program, abia Luni dimineața, dar încă de Duminecă după masă străzile Blajului, curate și împodobite cum n'au fost de mult, erau pline de chiotul de bucurie, sinceră și curată, a tinerilor, băeți și fete, cari veneau din toate părțile țării. Primii cari au sosit au fost *elevii liceului »Gheorghe Lazăr« din Sibiu*, cari deși anunțați, că nu pot fi pri-

miți decât în număr de cel mult 40, au venit aproape 400, vestind prin aceasta pe toți cari sunt datori să înțeleagă, că trebuie găsit expedientul ca pe viitor să nu se mai pună nici o stavilă în calea afluenței tot mai bogate a școlilor, cari doresc să vină la Blaj — pentru a lua pildă și îndemn dela vechea lui școală de muncă stăruitoare și însuflețire curată.

Alte școli.

Parte în aceeași ziua, dar mai ales peste noapte și dimineața au sosit apoi și trimișii celorlalte școli, în număr de peste 1500 elevi și eleve, în frunte cu circa 100 de membrii ai corpurilor didactice. Ar fi greu și poate nici nu interesează, să fixăm aici cu numărul reprezentanța singuraticelor școale și de aceea ne mărginim la înșirarea lor sumară. Iată lista acestor școli: liceul Maiorescu, Aiud; școala medie de fete, Aiud; liceul de stat, Reghin; liceul Papiu Ilarian, Târgu-Murăș; școala norm. de fete, Cluj; liceul Petru și Paul, Ploești; liceul Gh. Lazăr, Sibiu; școala medie de fete Sighișoara; liceul Reg. Ferdinand, Turda; școala medie de fete Turda; școala medie de fete, Beiuș; liceul de fete, Beiuș; școala de arte și meserii, T. Murăș; liceul din Năsăud; liceul G. Barițiu, Cluj; liceul C. Brediceanu, Lugoj; liceul real, Deva; liceul sf. Sava, București; școala norm. de băeți, Cluj; școala medie de fete, Cluj; școala tehnică, Cluj; liceul E. Gojdu, Oradea-mare; liceul T. Cipariu, Ibașfalău; școala normală de fete, Sf. Gheorghe; liceul Mihai Viteazul, Alba-Iulia; liceul A. Vlaicu, Orăștie; liceul de fete Oradea-mare; școala medie de fete, D.-Sân-mărtin; școala medie de fete, Murăș-Ludoș; școala medie de fete, Alba-Iulia; liceul A. Murășan, Dej; liceul de băeți, Beiuș; școala medie de fete, Murăș-Uioara; și școala profesională de fete, Cluj. Au mai venit apoi reprezentanți de-ai centrului studentesc »P. Maior« și a institutului medico-militar din Cluj precum și ai centrelor studentești din București și Iași, în număr de peste 100. Tot aici încrăstăm și școala de conductorii tehnici din Cluj și școala militară de aeronautică din Mediaș.

Autorități și alți oaspeți.

Anul acesta n'a mai venit d. ministru al cultelor, dar în schimb am avut cinstea de-a avea în mijlocul nostru pe d. ministru *Al. Constantinescu*, dela agricultură și domenii, și pe d. *I. Th. Florescu*, ministrul justiției. A fost însă reprezentat și ministerul instrucției prin d. secretar general *G. Valaori*, precum și acela al cultelor prin d. director *I. Arghirescu*. Dintre ceilalți oaspeți, pe cari regretăm că nu putem să-i înșirăm pe toți cu numele, încrăstăm următoarele persoane mai însemnate: Preasfințitul

Alexandru al Lugojului, care a venit însoțit de vicarul său general, arhiepiscopul Ioan Boroș, dd. Iuliu Maniu, I. Mihalache, N. Lupu, T. Brediceanu, M. Popoviciu, G. Moroianu, Marin Ștefănescu, Augustin Maior, Sever Dan, Dr. V. Bianu, Camil Velican, prefectul județului, subprefectul B. Ciura, V. Nițescu, Dr. L. Micșa, Dr. V. Moldovan, Ariton Popa, Colonelul Părăianu, prof. Fr. Hubic, Dr. Danilă Sabo, G. Cipăianu, direc-

tor la ministerul agriculturii, Dr. Valer Moldovanu, senatorul Ștefan Pop, S. Nemeș, Dr. Lascu, Dr. R. Boilă, Dr. A. Dobrescu, Dr. Elekes și alții mulți, a căror nume ne scapă. Deosebit amintim, că *presa* a fost reprezentată prin dd. Emil Fagure, R. Șeisanu, I. Agârbicianu, Tomescu, I. Schiopu, Adrian Maniu, I. Clopoțel, Iosif, Ghiță Stoica, Constantinescu și L. Pauckerov.

Ziua I-a a serbărilor: 14 Maiu.

Trezită prin bubuitul de treasuri și melodii armonioase ale fanfarei din Brateiu, lumea blăjană a făcut celorce ne-au sosit în dimineața zilei de Luni o primire din cele mai frumoase. Cercetașii „cohortei S. Bărnuțiu“ de sub conducerea profesorului Dr. C. Suci, un fel de gardă de onoare a Blajului, au dat și toate onorurile și au făcut și toate serviciile reclamate de biroul de incartiruire a directorului *Tr. German*, care a prestat o muncă aproape supraomenească.

Vizitarea Blajului.

Tot timpul de înaintea mesei a fost rezervat pentru vizitarea locurilor istorice ale Blajului și a institutelor sale de cultură. Broșura ce cuprindea programul serbărilor, avea și un adaus de câteva pagini, intitulat „*Ce este de văzut în Blaj*“, cu bune orientări ale profesorului *Al. Lupeanu-Melin* asupra tuturor lucrurilor și momentelor, cari puteau să intereseze pe ceice doreau să ne vadă și să ne cunoască. Singuraticile grupuri erau de altfel primite pretutindeni de călăuze pricepute, profesorii școlilor noastre, așa că nimeni nu s'a apropiat de vre-un loc mai însemnat, fără să se fi depărtat de acolo cu toate informațiile pe cari dorea să le aibă. Coridoarele bătrânului nostru liceu de băeți, împodobit, cu un avânt tineresc datorit profesorului *Ștefan Pop*, cu fotografiile tuturor bărbaților mai de seamă ai Blajului și ai Ardealului întreg, a fost un loc de deosebită atracție pentru toți vizitatorii institutelor noastre. Aproape cu toții au vizitat și *expoziția de desemn și pictură*, aranjată de pictorul *V. Zeiler* într-una din salele școlii normale.

Banchetul școlilor Blajului.

Intreagă profesorimea, care a însoțit pe elevii și elevele școlilor venite la Blaj, a fost întrunită Luni la banchetul oferit de școlile noastre. Masa a fost prezidată de pâr. *mitropolit Vasile*, care a și deschis seria cuvântărilor ce s'au rostit cu acest prilej. Reamintind epoca dela 48 și relevând factorii mai importanți ai acelei epoci, I. Preasfințitul mitropolit a insistat asupra necesității de a se lucra și acum mână în mână din partea acelorasi factori (preoțimea, dascălimea și presa) pentru a putea ieși din oboseala, în care ne găsim și oare se aseamănă așa de mult cu amortire națională, din care ne-a trezit pentru totdeauna ziua de 3/15 Maiu. *Reprezentanții ministerului de culte și instrucțiune* au închinat pentru armonica colaborare a școlii cu biserica, a căror program de muncă se întregeste într'un chip atât de minunat. Au mai vorbit pâr. canonic *Bălan*, care a putut spune între altele cu multă mândrie, că pe catedrala Blajului nicicând n'a fălăit alt steag decât cel românesc; directorul dela liceul sf. Sava din București, d. *Ștefan Pop*, care a închinat pentru copiii, pe cari i-au adus la serbări și pentru grija ce trebuie să le-o purtăm, și pâr. *Sâmpăleanu*.

Cuvântul presei a fost purtat de pâr. *I. Agârbiceanu*, care în aplauzele întregii asistențe a spus, „că are impresia că Blajul pregătește în taină o mare revărsare de ape invio-rătoare, cari vor regenera pentru a doua oră

neamul întreg“. Credința în Dumnezeu și în cultura națională au făcut, că din acest Bethlehem al neamului, care dela sine și fără nici un amestec al oficialității, acum românești, a știut să pornească curentul acestor serbări înălțătoare, să poată resări ca mâine energiile necesare pentru a paraliza „oboseala“, care după vorba pâr. mitropolit, stăpânește acuma țara întreagă. Ca gazetar simte în mod instinctiv „că minunea acestei revărsări de energii invio-rătoare se apropie și că țara încrezătoare în semnele minunii, își îndreaptă sufletele spre Blaj“, promițând în numele presei că va ajuta din răspuțeri ca această minune să vină cât mai curând cu putință. În acelaș sens a vorbit și d. *Emil Fagure*, făgăduind tot ajutorul pentru ca Blajul „care a avut electricitatea gândului românesc elevat, într'o vreme, când neamul întreg zăcea în întuneric“, să ajungă cât mai curând și el la binefacerile civilizației moderne. Un oraș ca acesta, unde „tradiția libertății“ trăiește cu atâta putere, trebuie ajutat ca în lupta sa să poată atinge cele mai frumoase rezultate. De încheiere a mulțumit tuturor directorul *Augustin Caliani*, organizatorul și sufletul serbărilor, invitând profesorimea să ne poarte și pe viitor dragostea de până acuma.

Producțiile tinerimei.

Ieșind de la masă, lumea s'a îndreptat spre piața Inocențiu M. Clain, unde aveau să

Ziua II-a a serbărilor: 15 Maiu.

Trezită iarăș în sunet de treasuri, lumea se grăbește să-și asigure un loc în catedrala mitropoliei, unde se face începutul serbărilor din aceasta a doua zi, adevărata ziua aniversară de 3/15 Maiu.

Serviciul divin din catedrală

săvârșit de pâr. mitropolit Vasile, cu asistența întregului capitol și a câtorva protopopi, s'a început la orele 8 dimineața. Încă dela începutul slujbei divine întreagă catedrala a fost o pădure de steaguri și tăblițe cu inscripții purtate de reprezentanții școlilor, cari nici ele n'au putut să încapă înăuntru. Ordinea a fost păstrată din partea cercetașilor. La sf. Liturghie a cântat cu precizie corul teologilor noștri, condus de prof. *Eugen Hopârteanu*, contribuind f. mult la elevarea sufletească, care a stăpânit asistența în tot decursul serviciului divin. După evanghelia (aceeași care s'a citit și în 1848), pâr. *mitropolit Vasile* a adresat tinerimei frumoase cuvinte de îndemn, aducându-le aminte, cu sf. apostol Pavel, să cinstească pe „mai marii“ lor, prin aceea că le „păstrează credință“. Credință, muncă și jertfă sunt lucrurile cari au înălțat generația glorioasă din 48, și noi nu ne vom putea face vrednici de amintirea lor, decât pe aceeași cale, prin deprinderea acelorasi virtuți cetățenești, cari în aceeași vreme sunt și postulate ale legii noastre creștine.

Imediat după serviciul divin a avut loc

Deflarea cortegiului etnografic

prin fața catedralei, de pe terasa căreia a fost privit și admirat din partea reprezentanților

se desfășure feluritele producții și concursurile tinerimei școlare. Un public imens asistat la aceste serbări, cari incontestabil, au fost cea mai frumoasă serbare școlară ce-a văzut Blajul vreodată. Fanfara dela Brateiu cânta într'una și cu sunetele ei armonioase se împletea armonia mișcărilor și a jocurilor singuraticelor grupe de elevi și eleve. Nu mai puțin decât 19 școli și-au dat concursul la aceste producții și cu toată spre sfârșit cerul începuse să plângă de bucuria celor văzute, lumea mea nu s'a mișcat din loc până când și ultimul punct, exercițiile cercetășești ale liceanilor din Ibașfalău, nu s'au terminat. Prestațiile tuturor au fost la înălțime, dar în chip deosebit au plăcut cele ale liceului sf. Sava, G. Lazăr, Sibiu, Gojdu, Oradea-mare, Regele Ferdinand, Turda, Timoteiu Cipariu, Ibașfalău și liceul nostru de fete din Blaj. Concomitent cu aceste producții s'au ținut concursurile în sa liber și lungime.

Audiția muzicală a dlui Hubic

Ca ultim punct al zilei prime a serbărilor a fost încadrat concertul cu puncte de cor religios a compozitorului mult apreciat prof. Francisc Hubic dela Beiuș, un punct care ridicat foarte mult nivelul serbărilor. După bucată de Mendelsohn, corul beiușan al dlui Hubic a cântat exclusiv piese de-ale acestuia dintre cari cinci cu *acompaniament de orchestră*, o inovație din cele mai promițătoare pe terenul muzicii noastre bisericesti. Timp de un cias și jumătate, cât a durat această audiție muzicală, cu adevărat artistică, sala tixită de un public din cel mai ales, a ascultat în biserică opera acestui fericit inovator, despre care se va mai vorbi încă mult. I-o dorim din inimă, fiindcă o merită atât el, cât și corpe care l-a condus cu adevărat meșteșug. Și că biserică răsăriteană va ajunge, cum sperăm, să aibă și ea muzică la liturghie, Blajul va avea mândrie de-a fi dat și el un indemn la aceasta!

gubernului și a înaltelor fețe bisericesti, încotru jurați de cei mai distinși oaspeți ai Blajului. Întăiul car, tras de 4 boi, aducea un admirabil mănunchiu de băeți și fetițe: „adevărata bogăție a țării“. A urmat apoi carul minunat al lui Andreiu Murășianu, zdrobitorul lanțurilor și băgiei, apoi Moții, Avram Ianou, însoțit de cohortă de lănceri, carul frumos al „Unirii“ șezători de pe sate. Pe urma lor au defilat aproape un ceas întreg satele din jurul Blajului în frunte cu preoții și învățătorii, precum și elevii tuturor școalelor, îndreptându-se cu toții spre „câmpia libertății“.

Serbarea de lângă „piatră“

În mijlocul unei însuflețiri fără margine multimea întonează aici imnul regal, ca omagiu către Acela, care ne-a hărăzit bucuria acestor zile de mândrie națională. A urcat apoi tribuna d. *Ștefan Pop*, profesorul liceului nostru de băeți, care într'un admirabil discurs făcut analiza evenimentelor din 1848, relieftă după cuviință importanța cu adevărat epocă a principiilor, de cari a fost animată adunarea celor 40,000 și scoțând din ele învățăturile cari se impun pentru zilele noastre.

După acest discurs festiv a urmat apoi întreagă serie de discursuri, dintre cari însemnăm următoarele: Ministrul *I. Th. Florescu* salută asistența în numele guvernului, spunând că „dreptatea vine să salute libertatea“, în fața căreia se închină, având convingerea, că dreptatea nu poate să săvârșească nici un lucru bun de nu va avea libertatea de lipsă. *D. Valachi* dela ministerul de instrucție, subliniază unitatea desăvârșită a celor două biserici românești

mişcările dela 48. A urmat apoi d. *Iuliu Maniu*, aducând omagiul său intemeietorilor partidului național, cari prin fixarea celor două mari idei, a libertății naționale și a ideii de umanitate, au stabilit pentru totdeauna principiile călăuzitoare ale acestui partid. D. *Marin Ștefănescu* a vorbit în numele universității și a Asociațiunii, d. *Dr. V. Bianu* în numele foștilor elevi ai Blajului, dd. *Rovența* și *Zelea Codreanu* iun. în numele tinerimii universitare, aducând acesta din urma și salutul facultății de drept dela Iași. A mai spus câteva cuvinte d. *Dr. N. Lupu*, accentuând cu entuziasm ideea libertății, care nici azi nu e câștigată în întregime, și pâr. *I. Agârbiceanu*, dând tinerimii pârinteasca povață să țină cu dragoste la legea creștină și la poruncile ei, fără de cari nu poate fi vorba de adevărat progres pe nici un teren.

După aceste vorbiri, a fost urcat pe tribună *țăranul Vasile Aldea*, un moșneag de 96 ani din Veza, care a luat parte și la adunarea din 48. Bătrânul gârbovit de ani, dar cu sufletul încă tânăr, a făcut cea mai bună impresie asupra mulțimii.

In Panteonul Blajului.

Dela „piatră”, lumea a trecut în cimiterul bisericii parohiale, pentru a aduce omagiul său mormintelor tăcute, cari acoper rămășițele pământești ale atâtoro dintre aceia, cari au fost părtași la faptele eroice ale vremilor revoluționare din 48. Aici a vorbit profesorul *Augustin Popa* dela Academia de teologie, evocând cu măiestrie memoria acelor eroi, a căror spirit planează neconținut asupra Blajului nostru. Un duios cuvânt s'a mai spus aici din partea dsoarei *Dorina Vasilescu* dela liceul „Despina Doamna” din Ploești, încununând, în numele tinerimei de acolo mormântul tribunului *Azente Severu*.

Banchetul dela mitropolie.

Cu largă ospitalitate, pâr. mitropolit Vasile a intrunit după aceste serbări la masa sa pe toți fruntașii cari au putut să încapă în sala cea mare consistorială. *Primul toast*, ridicat din partea gazdei ilustre, a privit pe M. Sa Regele și pe reprezentanții guvernului, cărora le-a solicitat și pentru viitor sprijinul absolut

necesar pentru susținerea școlilor Blajului, o garanță sigură a cinstei cetățenești. A vorbit apoi d. *Constantinescu*, ministrul domeniilor, care a spus că simte o adâncă mulțumire sufletească, „că a putut lua parte la aceste serbări, cari nu sunt ale Blajului, ci ale neamului întreg”. În cuvinte avântate pomenește apoi de câmpia Șelimbărului, a Turzii, de „câmpia libertății” dela noi și de cea dela Alba-Iulia, pe care s'a încoronat primul rege al tuturor Românilor. Inchină pentru urmașii vrednici ai marilor prelați dela 48.

Un preafrumos cuvânt s'a spus aici din partea dlui *Iuliu Maniu*, care spunea, că „dacă în Blaj a fost totdeauna naționalism și admirație pentru libertate, este numai firesc, pentru că aceste idei mari erau și sunt în mod organic legate de tot ce s'a gândit și s'a făcut aici, de când există Blajul”. A trăit aici 25 ani și aici a învățat și dânsul aceste principii, cari singure pot duce la realizarea unui ideal. Inchină pentru mitropolitul Vasile și Preasfințitul Lugoșului, cari au știut să ia parte activă la lupta pentru drepturile neamului „într'o vreme când pe această cale puteai ajunge la orice numai la cruce arhierască — nu.” Frumos a vorbit și d. *Mihailache*, care venind în Blaj are senzația celui insetat, care a ajuns la izvorul stâmpărător al setei. „A găsit aici izvorul de cultură, de jertfă, de devotament pentru patrie, de pietate și de cult pentru eroi”. Iar plăcea dacă ar putea invia pe toți cei 40,000 din 48 și pe toți morții tranșelor dela Mărășești, pentruca să se bucore și ei de aceste zile de obștească libertate. Inchină pentru d. Maniu, continuatorul tradițiilor dela 48. Pentru aceleași tradiții ale Blajului și pentru acelaș infăptuitor al lor vorbește și *Dr. N. Lupu*. Dl *Marin Ștefănescu* inchină pentru preoțime, iar d. *Ștefan Pop* (București) pentru tinerime. Un inimos cuvânt s'a spus pentru Blaj în numele armatei din partea colonelului *Părăianu* (Alba-Iulia).

Se ridică apoi ministrul *I. Th. Florescu*, care spunând că a venit la Blaj, ca într'un templu, unde voia să fie departe de frământările mărunte ale politicei, inchină pentru profesorii și clericii Blajului, în frunte cu șeful lor, mitropolitul. Ii răspunde cu mult bun simț *Preasfințitul Lugoșului*, mâncând din considerarea alor 2 picturi din Roma ale lui Raphael („Scoa-

la din Atena” și „Disputa preasf. Sacrament”), a insistat asupra nirei sufletești, pe care nu o poate realiza decât dragostea creștină, propovăduită cu atâta putere din partea Blajului, care prin această dragoste a știut totdeauna să se ridice deasupra egoismului, luptând pentru marile comori ale întregului neam. Tot pentru luptătorii inspirați de ideal a mai vorbit și d. *Mihai Popovici*, iar directorul *Caliani*, a insistat la sfârșit asupra tendințelor esclusiv culturale pe cari le urmăresc școlile Blajului, în frunte cu mitropolitul Vasile, care nu face decât această „politică”.

Distribuirea premiilor

s'a făcut după acest banchet în fața catedralei, unde se adunase într'aceea elevii tuturor școlilor. *Premiul Blajului*, un frumos steag tricolor de mătăasă grea, a fost acordat liceului sf. Sava din București, iar *cupa ministerului de culte* a câștigat-o liceul de băieți din Blaj, pentru ostenelele avute cu aranjarea serbărilor. Au mai obținut apoi *mențiune cu laudă* următoarele școli: 1. Liceul Sibiu. 2. Liceul Cluj. 3. Liceul Ploești. 4. Liceu de fete Blaj. 5. Liceul de băieți Târgu-Murăș. 6. Liceul Alba-Iulia. 7. Liceul Oradea-mare. 8. Liceul din Turda. 9. Liceul Ibașfalău. 10. Liceul Reghin. 11. Liceul Orăștie și 12. Școala normală de fete Cluj. *Mențiuni simple* au obținut și următoarele școli: 1. Școala normală de fete, Sf. Gheorghe. 2. Școala normală, Blaj. 3. Școala medie de fete, Turda. 4. Școala medie de fete, Cluj. 5. Liceul din Aiud și 6. Școala de aeronautică din Mediaș.

Concertul festiv.

Punctul ultim, și putem adauge îndată o demnă încheiere a acestor mărețe zile de praznic, a fost concertul festiv al școlilor noastre. Sala tot așa de plină ca și la audiția muzicală a dlui Hubic, a trebuit să aștepte din cauza împărțirii premiilor aproape două ore peste terminul fixat și totuși nime nu s'a mișcat din locul obținut numai cu mari greutate, — fiindcă sala, deși mărită drin înlăturarea unui părete, s'a dovedit neîncăpătoare pentru atâta mulțime. *Prof. Oct. Pop* a condus la acest concert două bucăți, iar d. profesor *H. Heltmann* 4, cari toate au făcut o impresie din cele mai favorabile. Cu deosebire a fost bine apreciată balada

□ □ Foiața „Unirii”. □ □

Blajul*).

Astăzi ni-se pare o poveste minunată șoptită prin vremuri felul cum un mic orașel a devenit la noi cel mai frumos centru de tradiții culturale. S'ar zice că minunile se feresc de marile orașe și de îngrăditele cetăți. Acolo e zgomotul prea asurzitor, privirile prea ațintite spre necazurile pământești, soarele sur.

Isus s'a născut la ierle; duhul sfânt al culturii românești, al renașterii românești, și-a ales un sat de pe Târnave ca lăcaș, ocolind multele ziduri, fierberea și mentalitatea străină, ce desigur stăpâneau orașele provinciei numită „a celor șapte cetăți”. De pe la mijlocul veacului al XVIII-lea, când se pune în Blaj temelia școalelor de înaltă învățătură românească, statistica elevilor acestor școale coincide în mare cu statistica intelectualilor români din Ardeal, vreme de un secol aproape.

Dacă ne dăm seama ce înseamnă intelctualitatea unui popor, constatarea aceasta care se impune categoric, e de însemnătate.

Din Blaj a pornit acel curent de alipire a noastră la cultura Apusului. Cei dintâi învățați care se întorceau din Roma aduceau cu ei o credință fanatică în latinitatea noastră.

Se pune aci prin urmare temelia pentru direcțiile culturale de mai târziu, pe care vremea de atunci încă nici nu putea să le înțeleagă. N'ar trebui poate să ne intereseze așa de mult ideile enunțate cu gesturi eroice atunci. Cum sunt ideile tuturor timpurilor, astfel a fost și acelea: relative și exagerate. Câteva generații aveau să le purifice.

Ceeace trebuie însă să reținem e atmosfera și resortul ascuns al doctrinelor de atunci.

O privire mai atentă va găsi fără greutate că ceeace formează cheagul tuturor mișcărilor pornite din orașelul Târnavelor e: *credința tare și neînduplecată*.

Credința aceasta are ceva aspru, rigid, energetic, dogmatic. E credința, prin care se caracterizează o epocă reformatrică, care nu admite concesii și trage ultimile consecvențe ale premiselor ei. E tocmai ceeace lipsește epocii noastre frământate de indoile și gata să dureze punți de înțelegere cu oricine și cu orice. În privința aceasta avem de învățat chiar și din greșelile celor de demult. Un Cipariu voia să reformeze limba românească. Cu o încredere nemărginită în personalitatea creatoare zidărea la o nouă limbă. Credința și consec-

vența lui amintește doar pe a unor filozofi germani contimporani cu el, care din acelaș eroic romantism durau fiecare în parte un nou cosmos. Că s'au săvârșit greșeli, e așa de omenesc. De însemnătate e însă acea neclintită tărie, cu care se realizau ideile. Și aceasta ar trebui să fie etern omenească — și mai ales etern românească.

Ceice au făcut adunarea de pe „câmpul libertății” au dovedit mult instinct politic când au ales acest loc. Tradițiile naționale și culturale se țineau lanț în micul Blaj. Și apoi era sufletul ce svăcnea fanatic în cronica acestui orașel, și erau urmașii direcți ai acelora ce puseseră temelia unei frumoase renașteri cu un veac în urmă. Noi am moștenit obiceiul de a ne aduna în fiecare an la Blaj întru amintirea lucrurilor ce s'au petrecut acolo. E o cinstire ce seamănă cu pelerinajul la locuri sfinte.

Blajul își are un geniu al locului, care te înfloară religios. Clopotele catedralei răsună larg prin văi, venind par'că dintr'un trecut îndepărtat. Măruntele case și ulițele neregulat crescute — vorbesc despre generațiile de intelectuali liniștiți și tari, care au trecut zilnic pe-aci, măsurând gânduri înalte. Vezi umbrele lor cu frunți brăzdate nu de bătrânețe, ci de muncă. Vezi umbrele lor cu ochi arzând de-un foc mistic. Vezi umbrele lor făcând gesturi care totdeauna îndemneau.

*) Reproducem din Nr. 103 (16 Maiu c.) al ziarului „Patria” din Cluj această frumoasă și mult grăitoare apreciere a Blajului nostru istoric. N. R.

lirică-dramatică „Erculeanu“, opera maestrului Mureșianu, care dacă a putut fi dată atât de bine cu puterile școlilor noastre, înseamnă desigur o muncă extraordinară o stăruință de fier din partea dlui prof. Heltmann, pentru cari a și fost răsplătit cu îndelungate aplauze.

Petrecere de vară.

După concert a urmat o animată petrecere de vară, care s'a întins până în ceasurile de dimineața ale zilei de Miercuri, când nu s'au ținut cursuri, pentruca elevii să se poată odihni.

Așa s'au petrecut, în mare, aceste serbări jubilarie ale Blajului nostru, punând încă odată într'o vie lumină munca desinteresată și rodnică a acestui vechiu focar de cultură creștinească și românească.

Raportor.

Revistă bisericească.

„Universul“ din București anunță, că „Nunțiul papal din București Mgr. Marmaggi ar fi fost mutat la Praga, în locul Mgr. Micara, trecut la nunțiatura din Bruxelles“. — Știrea acestei permutări în corpul diplomatic papal încă nu este confirmată și, considerând situația catolicismului din România, ea nu ni-se pare probabilă.

Din actele ultimului sinod dela Gherla, publicate în Nr. 9—10 al „Curierului Creștin“, reținem următoarele: „Preasfinția Sa episcopul expune pe larg munca depusă de corul episcopesc cu ocaziunea lucrărilor din Senat la chestiunea Cultelor în noua Constituție, relevând faptul, că corul episcopesc a cerut perfectă egalitate și paritate pentru toate cultele, iar formula intrată în Constituție a fost primită ca impusă de împrejurările în cari ne aflăm, aducând o nouă jertfă pentru binele păcii între frați. Dacă însă acest aranjament își va arăta nedesăvârșirea în viață... nimic nu ne împiedecă de-a lucra din toate puterile la desăvârșirea lui“. — Luăm act și ne bucurăm de aceste cuvinte din urmă.

Bibliotecile, pe care nici nu le visezi când treci cu trenul pe lângă râul șerpuitor, păstrează în colbul lor întipărite degetele unor mucenici ai ideii. Iar oameni cari trăesc acum în Blaj sunt grei de amintiri ca albinele de miere. Fiecare știe să-ți povestească o frântură uitată din viața cutărui mare mort. Fețele adesea se inseninează de vre-o anecdotă locală istorisită cu pas sever și cu virtute patiarhală. Oamenii cresc prin amintirile lor. Ar fi și greu să nu ai amintiri într'un loc, unde fiecare colț de stradă le păstrează palpabil. Când cobori în gara Blajului — simți că intri într'un muzeu, unde se păstrează un mare trecut, sau într'o biserică unde se păstrează moaștele unor sfinți, cari, când trebuia, nu stăteau la gânduri să încingă spada.

Fără tradiții nu putem trăi. Ele sunt razimul cel mai singur pentru vremi ce se clatină. Tradițiile exersează un control asupra noastră. Le simți judecata severă, care nu iartă. Trebuie să fim continuatorii lor, — dar așa: serbătorindu-le o zi la Blaj, și intrupându-le în fiecare altă zi pretotindeni. Căci nimic mai trist decât să fi caricatura unor strălucite tradiții. Astăzi clopotele Blajului au sunat frumos — pentru oameni de gânduri înalte.

Referitor la *tulburările ortodoxe din Fărcașa* aflăm, în legătură cu vizita canonică a Preasfințitului Valeriu în părțile acelea, că numindu-se un alt paroh în locul celui vechiu — care avuse ceva neînțelegeri cu parohieni săi — „acesta păstorește în pace întreagă parohie, în care nu e nimeni neunit“. Ca și la Ocoliș, s'a dovedit deci și aici, că bucuria „fraților“ oriodocși de-a ne fi spart rândurile, a fost... prea timpurie.

Neînțelegerile dintre guvern și arhiepiscopul Gurie al Basarabiei și oameni lui nu sunt nici până azi aplanate. Gazetele anunță, că zilele trecute s'a făcut o ultimă încercare de împăciuire prin arhiepiscopul Platon, vicarul mitropoliei din București, și dacă nici aceasta nu va putea frânge cerbicoșia clerului basarabean, atât Gurie cât și oamenii săi urmează să fie trimiși la mănăstire pentru pocăință. Ne putem deci aștepta și la lucruri mai grave, fiindcă un lucru e sigur: guvernul nu are de gând să cedeze.

În 10 Maiu — sărbătoarea Înălțării Domnului din Biserica latină — s'au ținut la Roma *serbările beatificării p. Mihail Garicoits*, întemeietorul congregației preoțești de Bétharam. Din prilejul acesta L'osservatore Romano închină un întreg număr acestui nou „fericit“ al bisericii noastre.

Știri mărunte.

Personale. P. O. Ordinariat arhiepiscopesc a numit pe p. canonic *Dr. Alexandru Rusu* de președinte al comisiei catehetice mitropolitane, iar pe p. *Ioan Crișan* de asesor suplent la tribunalul matrimonial de a II instanță.

— P. O. Ordinariat de Gherla a numit pe p. *Andrei Mureșan* de paroh la Sucutard, pe p. *Aurel Papiu* de paroh la Teocul de sus, iar pe p. *Anchidim Bob* de administrator local la Parva.

Concurs. P. O. Ordinariat de Gherla publică cu terminul de 21 Maiu concurs la parohiile *Negrești* și *Vama*, iar cu terminul de 15 Iunie la parohia *Asugiul de sus*.

Locale. Măine, Duminecă sf. Părinți dela Nicea, va predica în catedrală p. *Ștefan Pop*, profesor al liceului de băieți.

— Tot mâine, în 20 Maiu, se va ținea la orele 10¹/₂ *adunarea generală a Casinei române*, în programul căreia figurează și alegerea noului comitet. În vederea acestui lucru membrii sunt rugați să participe în număr cât mai complet.

— Joia trecută, ziua eroilor, s'a făcut în cimiterul local o *frumoasă serbare de comemorare*, participând toate școlile Blajului. Cu prilejul acesta a vorbit p. *Ștefan Roșianu*, profesor al Academiei teologice.

— d. Nicu Rabega va da azi Sâmbătă sara la orele 21, un *concert filantropic* în sala de gimnastică a liceului.

Congresul „Ligi culturale“ se va ținea anul acesta la Galați în zilele de 27-28 Maiu c. În vederea unei colaborări culturale cât mai intensive, „Liga“ a invitat la acest congres toate tovărășiile culturale similare, între cari și Asociațiunea noastră din Sibiu, așa că desbaterile acestui congres promit a fi din cele mai interesante. După congres se va face o excursie pe Dunăre — cu maximum 200 persoane — până la Vâlcov.

† **P. Lazar Stupineanu**, parohul nostru din Fiscut (arhidieceză), s'a stins la 1 Maiu c. în anul 77 al etății și 48 al preoției sale. — Fie-i partea cu dreptii!

† **P. Nicolae Mărginean**, paroh în Ghirbom (arhidieceză), s'a stins la 5 Maiu c. în anul 77 al vieții și 55 al preoției sale cinșite. — Odihnească în pace!

Telefonul „Unirii“.

M. Cluj. Fiindcă sunteți atât de curioși reproducem, iată, în întregime, tot ce a scris organul neodihnii dela Sibiu, referitor la serbările noastre: „Ziua de 3/15 Maiu se va serba și în anul acesta în Ardeal (!). Cele mai mari pregătiri se fac la Blaj, unde serbările vor dura două zile, Luni și Marti, cu serviciu divin, cu producțiuni, concert, corț istoric-etnografic, vizitarea locurilor istorice ș. a.“ — Atât, și nimic mai mult! Fumos, nu-i așa?!

B. Făgăraș. Mulțumim pentru informațiile trimise, pe cari le vom utiliza ocazional. De altfel cazuri ca cele amintite de DV. avem și altele destule, așa că reflectând la cuvintele din Sinod ale Preasfințitului Gherlei (a se vedea la revista bisericească!), putem spune de pe acum cu toată dreptatea, că „formula“ acceptată pentru noua Constituție s'a dovedit „nedesăvârșită“ și deplin nesatisfăcătoare, așa că nu mai trebuie să așteptăm nici un singur moment cu pornirea luptei „pentru desăvârșirea ei“. Vorbe ca cele ce ne scrieți că s'au spus la Bărcuț din partea unui membru al comisiei agrare, ca: „Biserica voastră (cea unită) nu e biserică de stat, nu capătă nimic“, se aud și aici și dincolo și dacă oamenii noștri nu vor ști să-și apere dreptul, biserică noastră va rămânea cu „întăietatea“ față de celelalte culte, dar fără pământ. Și aceasta într'o vreme când bisericii ortodoxe „dominante“ i-se dă pământ și pentru filii. ca bunăoară la Șercaia DV., unde la 69 de suflete li-s'au dat 50 de jughere. — Toate cazurile acestea trebuie imediat semnate și la Ordinariate pentru a se putea lua măsurile necesare de apărare legală.

B. Vad. Nu putem publica cele trimise, fiindcă cititorii noștri nu cunosc chestiunea și pentru a-i orienta nu avem spațiu necesar. Dar și altfel întimpinarea DV. nu atinge meritul chestiunii, așa că publicând-o nu credem a Vă face un serviciu. Și-apoi e neapărat necesar ca întâiu să Vă fi adresat ziarului în care ați fost atacat.

Stropitoare de vii și părți constructoare de metoda „Austrie și Wermoral“... se găsesc la

FRAȚII PAULINI

Fabrică de articole de aramă în AIUD.

Se primește: Inzestrarea, aranjarea și repararea fabricelor de spirt și de chimicale.

Fabricăm Cazane de fier rachiou

căldări de spălat, văpsit

□ și de tăbăcărie □

În condițiunile cele mai favorabile.

(16) 34-52

„Unirea“

nu-i iertat să lipsească de pe masa nimănui.

Abonamente se pot face oricând!

REUMATISMUL

gutta, artrita, durerile de picioare, de mâini, dureri de șeale etc. se vindecă radical cu Reumasol Vorel pomadă antireumatismală, Urotisana ceai diuretic și Thermovata Vorel, vară antireumatismală. Se găsește la drog. și farm. — Contra mandat postal de Lei 70 se trimite întreg tratamentul fără altă cheltuială, la care se adaugă gratuit broșura: Cum se vindecă Reumatismul și Gutta. Dep. FARMACIA VOREL PIATRA-N.